

ضد پول شویی در بنگاه های اقتصادی

تألیف: دکتر اکبر صفدری

www.ketab.ir

سرشناسه: صفدری، اکبر، ۱۳۵۲-

عنوان و نام پدیدآورنده: صندوق شویی در نگاه‌های اقتصادی / تألیف اکبر صفدری.

مشخصات نشر: تهران: اکبر صفدری، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۴۷۶ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۷۵۶-۶

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: صندوق شویی

موضوع: روش‌های مبارزه با پول‌شویی

موضوع: مبارزه با پول‌شویی

شماره کتابشناسی ملی: ۲۸۱۹۱۵۸

نام کتاب: صندوق شویی در نگاه‌های اقتصادی

تألیف: دکتر اکبر صفدری

ویراستار: بهرام مردادزاد

ناشر: چاپ: فرزانة عدالت‌ها

حروفچینی: سمیه صافی

طراح جلد: علی‌احمد مبارزنی

نوبت: و سال چاپ: اول، بهار ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۸۰/۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۷۵۶-۶

تلف: مرکز بحث: ۰۹۱۰۰۷۳۳۱۵۳ - مؤسسه دانش گستران پارس

۱۳	 مقدمه
۱۷	 فصل اول: مفاهیم پول شویی
۱۷	 ۱- مفاهیم پول شویی
۱۷	 ۱-۱- پول کثیف
۱۸	 ۱-۲- انواع پول
۱۹	 ۱-۳- تاریخچه و خاستگاه اصطلاح پول شویی
۲۱	 ۱-۴- پول شویی
۲۴	 ۱-۵- پول شویی در قوانین ایران
۲۹	 ۱-۶- پول شویی از نظر اسلام
۳۳	 ۱-۷- مکان های مناسب پول شویی
۳۴	 ۱-۸- پناهگاه های مالی ایده آل برای پول شویی
۳۴	 ۱-۹- قوانین مهم پول شویی
۳۵	 ۱-۱۰- نهادهای مناسب برای پول شویی
۳۶	 ۱-۱۱- اهداف مجرمان از ارتکاب جرم پول شویی
۳۶	 ۱-۱۲- آمار پول کثیف
۳۹	 ۱-۱۳- ایران و ریسک پول شویی
۴۱	 ۱-۱۴- انواع پول شویی
۴۱	 ۱-۱۵- مراحل پول شویی
۴۵	 ۱-۱۶- جرایم منشأ پول شویی
۴۶	 ۱-۱۶-۱- قاچاق
۵۸	 ۱-۱۶-۲- رشوه و فساد
۶۲	 ۱-۱۶-۳- آدم ربایی و گروگانگیری
۶۴	 ۱-۱۶-۴- سرقت
۶۶	 ۱-۱۶-۵- فرار مالیاتی
۶۹	 ۱-۱۶-۶- تروریسم
۷۰	 ۱-۱۶-۷- جرایم سازمان یافته

- الف. جرایم سازمان‌یافته فرا ملی ۷۲
- ب. عاقبت، پیشگام جرایم سازمان‌یافته ۷۳
- پ. جرایم سازمان‌یافته تهدیدی علیه اقتصاد جهانی ۸۳
- ت. ایران و جرایم سازمان‌یافته ۸۵
- ث. جرایم سازمان‌یافته و تطهیر پول ۸۵
- ج. جرم سازمان‌یافته و گروه‌های تروریستی ۸۶
- چ. تأمین مالی گروه تروریستی داعش ۸۸
- ۱۷-۱- ویژگی‌های جرم پول‌شویی ۹۲
- ۱۸-۱- روش‌های پول‌شویی ۹۴
- ۱-۱۸-۱ پول‌شویی از طریق سیستم مالی و بانکی ۹۶
- ۱-۱۸-۲ پول‌شویی از طریق بازار سرمایه ۱۲۰
- ۱-۱۸-۳ پول‌شویی از طریق بیمه ۱۳۶
- ۱-۱۸-۴ پول‌شویی از طریق سایر مؤسسات ۱۳۲
- فصل دوم: زبان‌های پول‌شویی ۱۶۱
- ۲-۱- پول‌شویی و زبان‌های اقتصاد ۱۶۱
- ۲-۱-۱ تضعیف رشد اقتصادی ۱۶۱
- ۲-۱-۲ تضعیف بخش خارجی اقتصاد ۱۶۲
- ۲-۱-۳ تضعیف بازارهای مالی ۱۶۳
- ۲-۱-۴ تضعیف بخش واقعی اقتصاد ۱۶۶
- ۲-۱-۵ تضعیف بخش خصوصی و برنامه‌های خصوصی‌سازی ۱۶۶
- ۲-۱-۶ گسترش اقتصاد غیررسمی ۱۶۷
- ۲-۱-۷ افزایش ریسک بی‌ثباتی اقتصاد ۱۶۹
- ۲-۱-۸ اخلال و بی‌ثباتی در اقتصاد ۱۷۱
- ۲-۱-۹ کم شدن بهره‌وری کار ۱۷۱
- ۲-۱-۱۰ از بین رفتن کنترل بر سیاست اقتصادی ۱۷۲
- ۲-۲- پول‌شویی و آثار سیاسی ۱۷۲
- ۲-۳- پول‌شویی و آثار سوء در جامعه ۱۷۳
- فصل سوم: پول‌شویی و سازمان‌های بین‌المللی ۱۸۵

- ۳-۱- گروه ضربت اقدام مالی FATF ۱۸۵
- ۳-۲- بانک جهانی ۲۰۹
- ۳-۳- صندوق بین‌المللی پول ۲۱۸
- ۳-۴- کمیته بازل ۲۲۰
- ۳-۵- کنوانسیون سازمان ملل متحد علیه قاچاق مواد مخدر و مواد روان گردان (کنوانسیون وین، ۱۹۸۸) ۲۲۳
- ۳-۶- کنوانسیون سازمان ملل متحد علیه جرایم سازمان یافته فرا ملی (کنوانسیون پالرمو) ۲۳۶
- ۳-۷- کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با فساد ۲۳۸
- ۳-۸- کنوانسیون مبارزه با رشوه در معاملات تجاری بین‌المللی ۲۴۱
- ۳-۹- کنوانسیون جلوگیری از تأمین بودجه تروریسم (کنوانسیون نیویورک) ۲۴۱
- ۳-۱۰- گروه اگمونت ۲۴۱
- ۳-۱۱- گروه آسیا/اقیانوس آرام در پول‌شویی (APG) ۲۴۵
- ۳-۱۲- نیروی ضربت اقدام مالی کارائیب CFATF ۲۴۵
- ۳-۱۳- گروه ارواسیا EAG ۲۴۶
- ۳-۱۴- گروه ضدپول‌شویی در آفریقای شرقی و جنوبی ESAAMLG ۲۴۶
- ۳-۱۵- گروه ضربت اقدام مالی آمریکای جنوبی GAFISUD ۲۴۷
- ۳-۱۶- نیروی ضربت اقدام مالی شمال آفریقا و خاورمیانه MENAFATF ۲۴۷
- ۳-۱۷- کمیته متخصصان در بررسی ضدپول‌شویی و تأمین مالی تروریسم MONEYVAL ۲۴۸
- ۳-۱۸- گروه ولفسبورگ ۲۵۰
- ۳-۱۹- گروه ناظران فنی بانکداری ساحلی OGBS ۲۵۳
- ۳-۲۰- گروه پمپیدو شورای اروپا ۲۵۳
- ۳-۲۱- سازمان شفافیت بین‌المللی TI ۲۵۴
- ۳-۲۲- برنامه جهانی سازمان ملل برای مبارزه با پول‌شویی GPML ۲۵۶
- ۳-۲۳- پلیس بین‌الملل ۲۵۷
- ۳-۲۴- انجمن بین‌المللی ناظران بیمه IAIS ۲۵۸
- ۳-۲۵- سازمان بین‌المللی کمیسیون اوراق بهادار IOSCO ۲۵۸
- ۳-۲۶- کمیته ضد تروریسم CTC ۲۵۹
- ۳-۲۷- قطعنامه ۱۲۶۷ و دیگر قطعنامه‌های شورای امنیت ۲۶۱
- ۳-۲۸- پول‌شویی مدرن و توصیه‌های بین‌المللی ۲۶۱
- ۳-۲۸-۱- مدل قانونی پیشنهادی توسط دفتر جرایم و مواد مخدر سازمان ملل سال ۲۰۰۵ ۲۶۱

۲۶۳	۲۸-۳- راهکارهای پیشنهادی به بانک‌های ارایه‌دهنده سیستم بانکداری الکترونیکی
۲۶۴	۲۸-۳- راهکارهای پیشنهادی به کشورها برای همکاری‌های بین‌المللی
۲۷۳	فصل چهارم: کشورهای پیشرو در ضدپول‌شویی
۲۷۴	۴-۱- آمریکا
۲۹۲	۴-۲- کانادا
۳۰۶	۴-۳- انگلستان
۳۰۹	۴-۴- استرالیا
۳۱۷	۴-۵- سوئیس
۳۲۳	۴-۶- ترکیه
۳۳۱	۴-۷- مصر
۳۴۱	فصل پنجم: قوانین و مقررات مبارزه با پول‌شویی در ایران
۳۴۱	۵-۱- قانون مبارزه با پول‌شویی
۳۴۴	۵-۲- آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پول‌شویی مصوب ۱۸ آذر ۱۳۸۸
۳۵۷	۵-۳- دستورالعمل اجرایی مبارزه با پول‌شویی در شرکت‌های تجاری و مؤسسات غیرتجاری
۳۶۲	۵-۴- دستورالعمل اجرایی مبارزه با پول‌شویی توسط حسابرسان
۳۷۱	۵-۵- دستورالعمل مبارزه با پول‌شویی در حوزه اصناف
۳۷۴	۵-۶- دستورالعمل مبارزه با پول‌شویی در دفاتر اسناد رسمی
۳۸۱	فصل ششم: روش‌های مبارزه با پول‌شویی
۳۸۲	۶-۱- شناسایی مشتری KYC
۳۸۹	۶-۲- تعیین مأمور تطبیق CO
۳۹۱	۶-۲- نگهداری سوابق و اسناد RK
۳۹۵	۶-۴- گزارش معاملات نقدی بیش از سقف مقرر CTR
۳۹۷	۶-۵- گزارش‌دهی معاملات مشکوک STR
۴۰۰	۶-۵-۱- مصادیق معاملات مشکوک در سیستم بانکی
۴۰۲	۶-۵-۲- مصادیق معاملات مشکوک در بازار سرمایه
۴۰۳	۶-۵-۳- مصادیق معاملات مشکوک در صنعت بیمه
۴۰۴	۶-۴-۴- مصادیق معاملات مشکوک در مستغلات
۴۰۵	۶-۵-۵- مصادیق معاملات مشکوک در شرکت‌های تجاری و مؤسسات غیرتجاری

- ۴۰۶..... ۶-۶- تشکیل واحد اطلاعات مالی FIU
- ۴۰۸..... ۶-۷- بازرسی و حسابرسی داخلی
- ۴۰۹..... ۶-۸- رویکرد مبتنی بر ریسک RBA
- ۴۱۴..... ۶-۷- آموزش کارکنان
- ۴۱۷..... فصل هفتم: پرونده‌های پول شویی
- ۴۱۷..... ۷-۱- کلاهبرداری از پزشکان و پول شویی از پشت میله‌های زندان
- ۴۱۸..... ۷-۲- کلاهبرداری ۵۰ میلیارد دلاری
- ۴۱۹..... ۷-۳- ماسجراتو و آگرو متهم به پول شویی شدند
- ۴۱۹..... ۷-۴- جولیوس مالما
- ۴۱۹..... ۷-۵- پول شویی بانک جی. پی. مورگان
- ۴۲۰..... ۷-۶- بازجویی از خاخام مشهور صهیونیست به اتهام پول شویی
- ۴۲۰..... ۷-۷- محاکمه وزیر خارجه سابق ارمنستان به اتهام پول شویی
- ۴۲۱..... ۷-۸- دستگیری ۲۰ تن به اتهام پول شویی در فرانسه
- ۴۲۱..... ۷-۹- کلاهبرداری، پول شویی و پرداخت رشوه: کیفرخواست اصلی‌ترین متهم پرونده بیمه
- ۴۲۲..... ۷-۱۰- بانکدار فرانسوی به مشارکت در پرونده پول شویی متهم شدند
- ۴۲۳..... ۷-۱۱- فساد سه هزار میلیاردی
- ۴۲۴..... ۷-۱۲- بانک واتیکان متهم به پول شویی شد
- ۴۲۵..... ۷-۱۳- اتهام پول شویی به بازیکن لاتزیو
- ۴۲۵..... ۷-۱۴- توقیف ۱۰۶ هواپیما در عملیات ضد پول شویی در مکزیک
- ۴۲۵..... ۷-۱۵- ستاره با سابقه رومانی به ۳ سال حبس محکوم شد
- ۴۲۶..... ۷-۱۶- اتهام پول شویی به مالک یک باشگاه فوتبال
- ۴۲۶..... ۷-۱۷- باشگاه‌های فوتبال مکزیک به پول شویی و همکاری با باندهای مواد مخدر متهم شدند
- ۴۲۶..... ۷-۱۸- یک شرکت پتروشیمی، قاچاقچی سوخت شد
- ۴۲۷..... ۷-۱۹- بنیاد کودک
- ۴۲۸..... ۷-۲۰- علی عیاشی
- ۴۲۹..... ۷-۲۱- تاجر ایرانی به پول شویی در ترکیه متهم شد
- ۴۳۱..... ۷-۲۲- کلاهبرداری از شرکت‌های بیمه
- ۴۳۲..... ۷-۲۳- مسی و اتهام پول شویی
- ۴۳۲..... ۷-۲۴- آرسن لوپن ایران، بزرگ‌ترین کلاهبردار کشور در تاریخ

- ۴۳۳..... ۷-۲۵- آقای دکتر، سلطان کلاهبرداری ایران
- ۴۳۳..... ۷-۲۶- کلاهبرداری میلیاردی خواهرزاده تقلبی شاه
- ۴۳۴..... ۷-۲۷- برنارد مدوف
- ۴۳۵..... ۷-۲۸- بدهی دو و نیم میلیارد یورویی
- ۴۳۹..... ۷-۲۹- لیرتی ریزرو
- ۴۴۰..... ۷-۳۰- رسوایی دختر رئیس‌جمهور
- ۴۴۱..... ۷-۳۱- محکومیت وزیر سابق یونان به جرم پول‌شویی
- ۴۴۱..... ۷-۳۲- یک گروه توریستی
- ۴۴۱..... ۷-۳۳- شش نفر در مکزیک
- ۴۴۲..... ۷-۳۴- شرکت اکورک
- ۴۴۵..... اختصارات
- ۴۵۵..... منابع و مآخذ
- ۴۷۱..... ضمایم: ۱- چک‌لیست دستورالعمل اجرایی مبارزه با پول‌شویی
- ۴۷۶..... ضمایم: ۲- فرم گزارش معاملات مشکوک (STR)

مقدمه

پول شویی و فساد مالی، پدیده اجتماعی می باشد که عمر آن به قدمت بشر می رسد، مواردی چون، مخفی کردن دارایی ها و جابه جایی ثروت از طرف بازرگانان و تجار در مقابل حکومت، انتقال مالکیت یک قطعه زمین تحت عنوان هبه از طرف فروشنده و پرداخت هدایا از طرف خریدار در زمین هایی که حق فروش از آنان سلب شده بود، از جمله سوابقی است که در تاریخ ثبت شده است. هدف از پول شویی تطهیر عواید غیرقانونی و نامشروع حاصل از فعالیت های مجرمانه می باشد مجرمان تلاش دارند درآمدهای نامشروع و غیرقانونی خود را با توجه به آثار زیانبار اقتصادی و اجتماعی در فرآیندی قانونی، منزه جلوه دهند و هدایت کنند. زیرا، سرمایه گذاری این سود، در فعالیت های مشروع نقش عمده ای در تضمین و سرپوش گذاشتن بر پویایی کلی سیستم بازی می کند. پول شویی که در تعریف، تطهیر منابع پولی و درآمدهای غیرقانونی افراد حقیقی و حقوقی تلقی می شود، اقتصاد یک کشور را چنان دچار آسیب می کند که اقتصاد سالم در بازار را به حاشیه می راند.

شیوه های پول شویی پیچیده و متنوع است. این شیوه ها به عواملی چون نوع خلاف انجام شده، نوع نظام اقتصادی و قوانین و مقررات کشوری بستگی دارد که در آن جا خلاف صورت گرفته است و پول در آنجا تطهیر می شود. از معمول ترین و مهم ترین روش های پول شویی این است که پول تویان اقدام به تأسیس شرکت های مختلف برای نقل و انتقال پول های کثیف و همچنین اقدام به هزینه کردن این گونه پول ها در امور اقتصادی متنوع هم چون انجام کارهای عمرانی یا سرمایه گذاری در انواع مختلف بازارهای مالی (بانک، بورس، ...) و خدمات مهندسی گوناگون می کنند. شیوه های دیگر پول شویی سرمایه گذاری موقت در بنگاه های تولیدی و تجاری قانونی، سرمایه گذاری در بازار سهام و اوراق قرضه، ایجاد سازمان های خیریه قلابی، سرمایه گذاری در بازار طلا و الماس و دیگر فلزات گران بها یا جواهر آلات، شرکت در مزایده های آثار هنری و اجناس عتیقه و انتقال پول به کشورهای دارای مقررات بانکی آزاد مانند سوئیس می باشد به صورتی که پول کثیف زمانی که در فعالیت های قانونی وارد و سرمایه گذاری می شود، در طول گردش و دست به دست شدن با پول های تمیز آمیخته می شود، تا جایی که شناسایی آن ناممکن می شود.

با توجه به مطالب توضیح داده شده، جای تأسف وجود دارد که عده ای همچنان فکر می کنند پول شویی مختص مؤسسات مالی و بانک هاست و در خارج از این گونه مؤسسات امکان پذیر نیست. با نگاهی به شیوه های پول شویی به راحتی می توان به اشتباه بودن این مدعا پی برد. البته، باید یادآور شد که بانک ها و مؤسسات مالی به جهت ماهیت کاری خود پتانسیل بالایی جهت سوء استفاده دارند. اما به طور عام باید گفت که تمامی بنگاه های اقتصادی در معرض خطر و سوء استفاده جهت پول شویی می باشند که متأسفانه در کشور ما به این مهم کمتر توجه شده است.

پول شویی به طور بالقوه پیامدهای ویران کننده اقتصادی، امنیتی و اجتماعی دارد. پول شویی برای فروشندگان مواد مخدر، تروریست ها، فروشندگان اسلحه قاچاق، مقامات فاسد و دیگران برای اجرا و گسترش کارهای مجرمانه شان انگیزه و سوخت فراهم می کند. جرم به طرز فزاینده ای از نظر گستره به حالت بین المللی بدل شده است و جنبه های مالی جرم به سبب پیشرفت های سریع در فناوری و جهانی سازی صنعت خدمات مالی، بسیار پیچیده تر شده است.

پول‌شویی نه تنها یک مشکل در بازارهای مالی عمده جهانی و مراکز برون‌مرزی می‌باشد، بلکه برای بازارهای نوظهور هم مشکل محسوب می‌شود. در واقع، هر کشور، درون سیستم مالی بین‌المللی در معرض خطر قرار دارد. همچنین بنگاه‌های نوظهور بخش‌های تجاری و مالی خود را می‌کشایند، به‌طرز فزاینده‌ای به‌اهدافی جهت فعالیت‌های پول‌شویی تبدیل می‌شوند. تلاش‌های روزافزون توسط مراجع قدرت در بازارهای عمده مالی و در بسیاری از مراکز مالی برون‌مرزی برای مبارزه با این فعالیت، انگیزه بعدی برای پول‌شویان جهت انتقال فعالیت‌ها به بازارهای نوظهور را فراهم می‌سازد. برای مثال، شواهدی وجود دارد که افزایش ارسال پول نقد از مرز به بازارهای دارای تعهدات ضعیف را برای تشخیص دادن و ثبت کردن جابه‌جایی پول نقد در سیستم مالی و رشد سرمایه‌گذاری از سوی گروه‌های جرم‌های سازمان‌یافته را در املاک و تجارت‌هایی در بازارهای نوظهور نشان می‌دهد.

در سالیان اخیر، مبارزه با پول‌شویی، به یکی از مهم‌ترین سیاست‌های دولت در مبارزه با جرایم سازمان‌یافته بدل شده است. تصویب قانون مبارزه با پول‌شویی در سال ۱۳۸۶ و سپس تدوین و ابلاغ آیین‌نامه اجرایی این قانون در سال‌های بعد، اهمیت این مسئله را آشکار می‌کند. گرچه مبارزه با پول‌شویی ابتدا در سیستم بانکی کشور آغاز شد و سپس به سایر بخش‌های اقتصادی و انتفاعی، نظیر بازار سرمایه، بیمه و ... تسری پیدا یافت، اما اکنون تمامی مؤسسات، بنگاه‌های خدماتی، تولیدی و تجاری را شامل گردیده است.

سال ۹۱ کتابی تحت عنوان "مفاهیم، مقررات و روش‌های مبارزه با پول‌شویی در سیستم بانکی" و اوایل سال ۹۲ نیز کتابی تحت عنوان "پول‌شویی و مبارزه با آن در مؤسسات خدماتی، تولیدی و تجاری" و در اواخر سال ۹۳ کتابی تحت عنوان "پول‌شویی و ضدپول‌شویی در شرکت‌های تجاری و مؤسسات غیرتجاری" از نگارنده منتشر شد. اکنون، پس از برگزاری بیش از دویست کارگاه مبارزه با پول‌شویی در سطح بنگاه‌های اقتصادی مانند؛ بانک‌ها، مؤسسات مالی، صنعت بیمه، صنایع پتروشیمی، خودروسازی، پالایشگاه، صنایع غذایی، صنایع دارویی و ... کوشش شده است، پول‌شویی در سطح تمامی بنگاه‌های اقتصادی بحث و بررسی شود و از طرفی نیز موضوع از تئوری صرف فاصله گرفته و با بیان تجارب و مثال‌های واقعی جنبه کاربردی و عینی به‌خود بگیرد. علاوه بر آن، در این کتاب فقط به مثال‌ها اکتفا نشده و وظایف و تکالیف بنگاه‌ها در خصوص رعایت قوانین و مقررات مبارزه با پول‌شویی تشریح شده و راهکار عملی ارائه شده است. کتاب حاضر را به دانشجویان، استادان و مدیران بنگاه‌های اقتصادی تقدیم کنم تا گامی هر چند کوچک در رشد، توسعه و پیشرفت اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی کشور بردارم. پیشاپیش دست تمامی استادان گرانقدر را برای راهنمایی‌ها و تذکراتشان می‌فشارم. این عزیزان می‌توانند نظرات خود را به پست الکترونیک book@drsafdari.ir یا وبسایت www.drsafdari.ir ارسال فرمایند.

اکبر صفدری

اردیبهشت ۱۳۹۴